

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű újsága.

Előfizetési ár: egész évre 10 K, félévre 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerint. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhelyi, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10489. sz.

Békeség az embernek

A tiszta téli levegőn át, messzehangzóan hirdetik a ha-
rangok, hogy itt van karácson,
az emberiség örök-szép ünnepe

Az ajándékok terhe alatt gör-
nyedő, csillogóan kivilágított
fenyőfák alatt, örvendező gyer-
mek-sereg ajkán felhangzik az
ének:

Dicsőség magasságban az Istennek
s száll, száll tovább és az embe-
riség miriádjainak egyhangú lel-
kesedésétől kísérve, mennydörgő
zsolozsmaként hagyja el a föld-
det; szállva a magasba, az egek
Urához, hogy ő ruházzon fel
mindnyájunkat hittel, remény-
séggel.

Itt van a karácson, az embe-
riség örök-szép ünnepe. Itt van,
hogy bizonysgot tegyen róla,
mikép a mindeneket igazgató
örök Gondviselő nem hagyja el
a benne bizókat, sőt éppen ak-
kor küldi a segílyt, amikor
arra legnagyobb a szükség, a
mikor az emberiség teljes meg-
semmisülés előtt állva, terhei
alatt már-már összeroskad.

Mi is az a karácson? Nehéz
a kérdésre megfelelni. Hiszen
nagynevű tudósok vitatkoztak
hasztalan, eredménytelenül fe-
lette.

A teológusok vallási árnyala-
tok szerint, különböző eredmé-
nyeket hirdetnek. Velük szem-
ben a materializmus hívei a
tagadás álláspontján, homlok-
egyenest más megoldást keres-
nek.

Mi, a nagy tömeg, ne igyekez-
zünk az ismeretlen homályban
kutatni, hanem vegyük magya-
rázatul azt a feleletet, amit
könnyen megérthetünk, amiben

különbözik úgy a teológusok, mint
a materialisták egyet értenek,
hogy a karácson az emberiség
szabadító vezérének s így az
emberi szabadság, egyenlőség
és felebaráti szeretet megterem-
tője, születésének örök-szép ün-
nepe.

Igen, Jézus vezér volt; a leg-
szébb, legszentebb emberi joga-
kat hirdelve, igyekezett vezetni
az emberiséget az egyenlőség,
testvériség és felebaráti szeretet
törvényeinek követésére. S tette
ezt akkor, a mikor az ő-kor
népei elfeledkeztek emberi vol-
tukról, egymást állati rabszolgá-
ságra kárhoztatták, tobzódtak a
pillanatnyi élvezeteket nyújtó
mámorban. Tette ezt úgy, hogy
maga jó példákkal járt elől és
álszentelkedésektől mentesen
hirdette: nem a hangos dicsek-
vés, hanem a becsületes munka,
az őszinte hit az az út, amely
az Istenhez, amely a boldogság-
hoz vezet.

Jézus születése megváltás volt
az emberiségre a multban, de
megváltás maradt az napjainkra,
sőt az lesz a jövőre is.

A multban a leigázott embe-
riség megváltását jelentette, ma
pedig jelenti azt, hogy az élet
terhei alatt görnyedve, kétségbe
esnünk nincs miért, mert amint
a mult nyomorúságainak meg-
váltására, megszüntetésére eljött,
megszületett Benne a legnagyobb
vezér, a mi nyomorúságainknak
orvoslására, a mi terheinknek
megszüntetésére is kellő időben
el fog jönni, meg fog születni
a vezető, az irányító nagy vezér.

Nagy a ma népének baja, nagy
az a teher, amely vállainkat

nyomja, de a hit erőt ad annak
elviselésére, a remény könnyűvé
teszi a fájdalmakat, hiszen Jézus
születése kétségtelen bizonysg
arra, hogy az isteni gondviselés
elküldi hozzánk, elhagyatott s é-
kely népéhez is a várva-várt
szabadítót, aki fel fog vértetni
bennünket a tudás, munka- és
felebaráti szeretet rozsdamentes
fegyvereivel s elvezet arra az
utra, amelyen boldogságunkat,
megelégedettségünket elérhetjük.

Eljön a vezér vagy talán már
közöttünk is jár. Higgyünk, biz-
zunk benne s addig is, míg
meg- és felismerhetjük őt, buz-
gón énekeljük ez ünnepi szent
napon, egymást jóra serkentve:
És békeség földön az embereknek...

Karácson estéjén.

Volt egyszer egy... szólt nagyapó...
Valamikor réges-régen,
Bethlehem városa fölött
Fényes csillag ott az égen.
És láttára ifjak, vének
Ajakairól szállt az ének
Föl a magas égnek.

És folytatta jó nagyapó:
Valamikor réges-régen
Született egy kis ártatlan
Messze, messze napkeleten.
Kis jászoly volt ágyacskája,
Dúrra posztó a polyája,
Angyal a dajkája.

Valamikor réges-régen —
Szólt nagyapó — fölshajtvá,
A szeretet szent ünnepén
Imára nyílt a nép ajka.
Boldog volt a gazdag, szegény,
Táplálta a hit, a remény,
Karácson ünnepén.

De ma... és itt könnybe lábadt
Nagyapónak mindkét szeme...
Nincs semmi szent, nincs semmi jó,
Valami új, más kellene.
Roszszak vagyunk, meg bünösök,
A jó tetteben szűkölködők,
Gyengék, hiuk, önzők.

Bethlehemi fényes csillag
Hol maradtál, hová lettél?
Mert hogy újra eljövendesz
A hit biztat, reményünk él.
Érted eped gyermek, öreg.
Téged várunk! Mikor jössz meg?
Vajjon mikor jössz meg?

P. Szentmártoni Bálint.

Egy öreg diák naplójából.

— Közli: Hyácinth. —

Édes-bús szerelmeknek áldott
anyavárosa Udvarhely, szivemből
köszöntelek.

Igaz, hogy régi jó Kónya Miklós
hegedűfája is ott porladozik ő vele
valahol az újvilágnak vasporos föld-
jében és az öreg világtalan Ferdinánd
is szent Dávid hegedűjét stimmelgeti
ott valahol, szent Péternek rejtett
hajlékában

Mégis, mégis nem gondolok a sok
be nem tanult studium halmazatra,
inkább és szívesebben reminiszállok
melyek ma is oly felkelő napsugár-
ként motoszkálnak immár betapló-
sodott szivem tájékán, ha rágondo-
lok hatodik osztályos korombeli —
ideálomra: T. Ilkára, a piros gamás-
nis szőkebakfisra, kinek cseresznye
mosolya színes illúzióktól terhes
mesékre hurozta fel abban az időben
titokban döngicsélő ifjai lantomat.

A szép és délceg katonadoktorné-
nél lakott a kacér kis nimfa és a
mikor reggelenként kászolódott fel
a havas Botos-utca hosszában a
leányiskola felé, az ő tizennégy éves
szemefehére oldalra tudott kandikálni
lenszerű lógó tincsei között egy epedő
diákra, hogy az annak hatása alatt
s legnagyobb bizonyossággal bever-
jen egy szekundát a szigorú mathe-
zis professzor Rucsinszki notiszába.

Haj, de rózsások is voltak azok
a hajnalok, lila alkonyatok és ezer
színkép variációjától meleg mozaik
emlékei ma is azok az ábrándoktól
sugalmazott téli éjszakák, melyek a
tejfeles ifjukornak annyi tápot adtak
megrajzolni egy soha be nem telje-
sülhető jövőnek légies perspekti-
váját.

Téli estéken, ha egy kis szabad-
ság kikunyorálása után, esetleg en-
gedély nélkül is, ott lapultunk meg
a „Zöld számár“ bácsi sörkápolná-
jában és jól meglucskolt „piritós“
mellett nyelegettük a Kraft-féle sört
négy krajcáros poharakból, jól esett
egyik-másik marosszéki földinek a
vagy valamelyes érzélgős természeti
háromszéki pajtásnak felolvasni ugy
titokban az „Álmos vagyok“ című

verses zöngeményt, melyre a legzsarnokibb kegyetlenséggel üzenté volt egyik lapszerkesztő, hogy: meglátszik az versén is.

Azután pedig a mikor „Igen” címmel kíséreltettem az isteni és a bájos Ilka szíve ellen előre megfontolt szándékkal merényletet elkövetni, akkor a szerkesztői üzenetek rovatában megjelent rövid „Nem”, lakonikus válasz sujtott porba engem és tollamat.

De a szívem, a szívem a régi maradt és a szentp... bálon ugyan csak bemutattam az édes kis angyalnak, a mikor bizonyos fluidumoknak hatása alatt niedert rendeztem a toálett-szobában és csak akkor tértem magamhoz, a mikor eme szívkítörések közepette feldöntöttem a limonádés kártyát és annak savanykás levében térdepeltem a fényes térdű fekete nadrággal.

Áldozatkészségemet mivel sem honorálta az édes kis baba; legfennebb megengedte, hogy a kabátkája gombjára csavarodott szőke hajfürtjét emlékebe eltehessem, a mely édesség ma is egyik legbecsebb tárgya relikvia-gyűjteményemnek.

Abban az időtájtban is sok szép asszony és sok szép lány tette érdekessé az anyavárost, de aztán gavallérok is voltak ám bőven, ha nem is éppen mind diákokból tellett is az ki.

Akkor a férfiszem nem azt nézte, a mit ma és akkor nem a tangót lejtették szűkcsaládi körben, hanem a testtanárok kezumenyezésére mukedvelői színi előadásokat rendeztek az ódon városházának elég diszes szalájában.

Fankovich rajztanár valóban művészi kulisszákat és háttereket festett és a mikor „A szép molnárné” szerepében megjelent a szép asszonyok legszebbike Laukóné, felsziszszent az egész férfi-sereg és halálos szerelmi mámor kábulatába esett mindannyija, élükön Konc Árminnal, a legdaliásabb akkori gavallérok elsőjével.

A bájos Szabady doktorné, az igézően szép Jánosi Gyuláné, Szabó Perzsi, Szabó Ilona, Jánosi Kornélia, továbbá a bögözi esperes unokája, a mesés szépségű Zakariásné, a Konc-leányok, a Mikó-leányok, Ugron Róza és a többi és a többi részben már az alvó liliomok szerepében porladozó egykori tündérek tartották olyankor heteken át lázban az egész város és vidéke férfi-nemét kor és rangkülönbség nélkül.

A komoly Váro tanár stilszerűen leborotváltatta a bajuszát, utána Kovalicky és Fankovich, majd Molnár, Sinkovich és egy olyan derék Ripacs társulat szerveződött pár heti sűrű próbák után, hogy bizony akár-melyik rutinált színész is megnyalta volna a száját, ilyen zamatos és gördülékeny előadások láttára.

Ezek után rendszeren bál következett és ha esetleg valamelyes inas szerepét játszották közöttük valamelyik diák, úgy annak oda adta a francia négyes einfachschen-jében a

kis ujját az a negédes kis menyecske, a kihez úgy hiszem, hogy akkor csak egy Csokonai Mihály tudott volna szívét megkapó verset írni.

Eltelték azok az idők is és bár sokan élnek még közülök, tudom, hogy azok legtöbbje immár remegő kézzel fogja lorgnonját, hogy ezeket a sorokat olvasgatva, édes-búsan felsohajtson a miként én, istenítve egy hajdani szőke bakfist, most egy életviharzás után, lehajtom a szép multon tűnődő fejem annak emlékeire...

A jövő.

II.

Megállapítottuk már, hogy a jövő generáció nevelése érdekében először is magunknak kell megtanulni a változott viszonyokba beillő életkötelezettségeket, hogy mint gyakorlati emberek, hivatásunkat átélve teljesíthessük nemes feladatunkat. S most áttérünk azon módszerek ismertetésére, amely módszerek — véleményünk szerint — a cél elérésére egyedül alkalmasaknak látszanak.

Előre kell bocsátani azonban egy fontos ténykörülményt, nevezetesen azt, hogy azok a székelyek, akiket az itteni nehéz megélhetési viszonyok kivándorlásra kényszerítettek, külföldön egész szilárdan állják meg helyüket.

Kivándorolt testvéreink, úgy Romániában, mint az amerikai Egyesült Államokban, hasznos és értékes munkaerőknek bizonyultak.

Ez pedig feltétlen bizonyosság arra, hogy ha idehaza az előítéleteket leküzdeni képesek leszünk és megfelelő munkaalkalmakat teremtünk, egyrészt itthon maradt véreink boldogulhatásának nyitunk utat, másrészt módot adunk arra, hogy idegeibe szakadt testvéreink visszavándorolva, értékes munkaerejüket és tehetségüket, nemzeti gyarapodásunkra, erősödésünkre használhassák és éltérkesíthessék. S már ezzel kétszeres eredményt érhetünk el, mivel munkaerejük elvonásával a külföld szegényebb, mi pedig gazdagabbak leszünk.

Nem kell elfeledkeznünk azonban arról, hogy a külföldre vándorolt testvéreink, ott bármerre fordulnak azt tapasztalják, hogy a munka ad mindent, születésüket, előjogukat hasztalan fitogtatják, mert bizony ha meg nem ragadják a kor mai fegyvereit: az ekét, kaszát és a kalapácsot, s azzal nem harcolnak a létküzdelmek csapatján, bizony felkopik az álluk. Azt látják, hogy azok az előbb kivándorolt testvéreik, akik itthon büszkéek voltak arra, hogy néha-napján a főbíróval parolázhattak, ott arra büszkéek, hogy igyekezetükkel, kitartásukkal és tudásukkal munkástársaik vezetői lettek; a példa aztán ragadós, pláne ha annak követésére a gyomor eltagadhatatlan korgása is ösztönözi az embert.

Akik itthon inkább félannyit esznek, mintsem a tekintélyüket csorbítanák azzal, hogy másnak pénzért dolgozzanak, — mert hiszen — sajnos — idehaza az emberiség oroszlánrésze előtt bűn másnak bérért dolgozni — külföldön dolgoznak, törekszenek azért is, hogy bőségebb ellátáshoz jussanak.

Idehaza tehát minduntalan előítéletekbe ütközünk, mert nincsenek lelkes apostolaink, akik felvilágosítanának bennünket az előítéletek, a munkalenezés abszurd és ostoba voltáról.

Papjaink — tisztelet, becsülés a kivételeknek — minden kötelességüket leróvní vélik azzal, ha a templomban az Istenről és a szentek életéről elmélkednek, s vajmi kevesen értik meg azt, hogy hivatásuk éppen akkor kezdődne, amikor lelépnek a szószékről; hogy el kellene vegyülniök híveik között s azok szívét, bizalmát megnyerve tartoznának a népet jó tanácsokkal az élet helyes útjára terelni; tartoznának a népet felvilágosítani arról, hogy az Isten az embert munkára, a küzdelemre teremtette s így a munka nem hogy megalázó lenne, de mindenkor van oly kedves az Isten előtt, sőt sokkal is kedvesebb, mint az álszenteskedők, bűnös lelkeit takargatni vágyók alázatoskodása.

Hogy mi, a székely nép fiai kötelességeinket teljesíthessük, arra bennünket egyenesen kényszeríteni kell. Kényszeríteni kell bennünket arra, hogy az ipart, kereskedelmet és bányászatot üzve, boldogulhasunk, mert kényszer nélkül bizonytalán továbbra is tátott szájjal váránk a sült galambot s lassu sorvadással pusztulnánk el megmenthetetlenül.

Ipar és kereskedelmi, sőt a bányászati élet fejlesztéséhez azonban nem dikció, nem ígéretés, nem nagyhangu frázisokkal való handabandázás kell, hanem szükséges első sorban az, hogy világkereskedelmi utvonalak, vasutak valósittassanak meg azért, hogy a vasutak vonalainak vidékein a vállalkozási kedv, gyártelepek létesítése által, mérhetetlen kincseink kiaknázását, az élet céljaira való értékesítését lehetővé tegyék.

Egészséges vasutak nélkül ugyanis ipar- és kereskedelem-fejlesztés el sem képzelhető.

Az iparnak, a kereskedelemnek nem fatengelyű taligákra, hanem gyorsvonatokra van szüksége, mivel az ipar és kereskedelem csupán ott tökéletesedhetik és fejlődik, ahol életfeltétele: a gyorsaság meg van.

Amerikát, Angliát, Franciaországot világhatalmakká éppen az tette, hogy vasúthálózatának kiépítése révén hatalmasabbnál-hatalmasabb gyártelepei épülhettek ki, míg a méreteiben leghatalmasabb Oroszbirodalom szegénységének egyik legnagyobb oka éppen az, hogy rendszeres vasúthálózat hiányában, az iparának megszületése lehetetlen.

A hegyes-völgyes Albion minden pontját modern vasutvonalak kötik össze, s így a vasutak kiépítését hegyes vidékünk lehetetlenné nem tenné.

A székelységnek tehát elsősorban és minél előbb vasutakra van szüksége és pedig olyan vasutakra, amelyek az egész magyar nemzet egyetemes érdekeit, sőt ezen felül, a honvédelem szükségleteit is szolgálják.

E kívánalmakat pedig csak a világkereskedelmi vonalak megnyitása szolgálhatná, mivel azok fejlesztenék ipartermékeink megfelelő piacra vitelét és emellett a nemzet fiainak egymással való gyakrabbi érintkezését tennék könnyűekké és gyorsakká.

Megteremtendő iparunk hasztalan keres nyugaton piacot, ott a miénknél hatványozottan fejlettebb iparral a versenyt eredményesen felvenni még igen sokáig képtelen lesz s így elsősorban a hazai piacokon kell a versenyt felvennünk: a külfölddel szemben és a külföldről való behozatalt kell szükségtelenné tennünk, kiszorítanunk, a fejlesztés után előálló feleslegek elhelyezése céljából pedig délfelé kell tekintnünk és így oly vonalakat létesítenünk, amelyek amíg az ország minden pontját közel hozzák egymáshoz, a Balkánnal és Ázsiával is megkönnyítik a kereskedelmi forgalmat.

A mai vasutvonalak egyedül és kizárólag a turisztikai szempontokat szolgálják, közgazdasági célok szolgálataira teljesen alkalmatlanok s e miatt, de azért is, mivel azok hadászati tekintetben sem bírják ki a kritikát, szinte kizárják az ipar fellendülhetését. Pedig ha valaha szükséges volt, úgy most, amikor a földgázforrások felfedezésével egy újkor erőforrásra tettünk szert, nagyon is itt az ideje annak, hogy helyes vasútépítkezésekkel módot nyitsunk a jövő gyáriparának megszülethetéséhez. E révén az erőforrások kihasználását és a székelység boldogulhatását tesszük lehetővé. De lehetővé tesszük a többek között azt is, hogy külkereskedelmünk mai siralmasan passzív mérlege, mihamarabb aktív válnak. Elérhetjük azt, hogy néhány évi céltudatos iparfejlesztési akció után, 2212 millió értékű behozatalunknak legalább 50 százalékat a saját gyáripárunk fogja előállítani, s így évenként nemzetünk minimálisan is legalább 1000 millió kronával lesz gazdagabb.

A behozatalunk 2212 millió koronát, kitevő horribilis összegének ugyanis 1800 milliót kitevő része éppen ipartermékekért vándorol el tőlünk, amit pedig az olcsóbb természeti energia felhasználása mellett, bizonytalán magunk is képesek lennénk előállítani.

A cél biztosítása érdekében a következő vasutvonalak lennének a modern kereskedelmi és ipari szükségleteknek megfelelően kiépítendő:

Segítség a drágaságban.

Irla: Székely asszony.

Az egyszeri szász paptól ezt kérdezte a székely:

— No hát hogy van, mint van s a kedves felesége és cselédei is hogy vannak?

A felelet ez volt:

— No szomszéd, hát a mikor kicsint van, hát kicsint eszünk s így élünk valahogy.

A szász pap szerint a székelynek most ez illenék a szájára: mikor kevés van, akkor is sokat iszunk, mert arra az alkalmat mindig ki-keressük...

A falusi székelyeket véve, férfit és fejrénpet egyaránt, az évnek minden szakában, nyilvános korcsomai és otthoni ivókat, lakodalmat, komaságot, halotti tort és kalákát, munka- és téli-nyári henyélő időt, a 16 éven felüliek mindegyike napjában megiszik átlag 12 fillér áru pálinkát; egy hónap alatt 3 K 60 fillért.

Vegyük, hogy négyen vannak egy háznál. Ezek együtt 14 K 40 fillért isznak meg havonként. Egy ember egy év alatt 44 koronát, négy tagu familia 176 koronát.

Miért isznak!? Hiszen 200 év előtt pálinka nélkül is megéltek, hadakoztak, munkálkodtak és idősebbek voltak az emberek, mint napjainkban. Ha nem iszik, megmarasztotta a kenyére és puliszkára valót...

A városi közönség ennél még sokkal magasabban jár. Polgárság, uri rend, hivatali, tanári, papi és tanítói kar sör, bor, pálinka, tea és kávé alakjában, naponként átlag 1 K 60 fillért iszik meg személyenként. Egy hó alatt 24, egy éven át 576 koronát. Ne igyék s meg lesz a kenyérre való bőven, nem kell drágasági pótlék, nem lesz éhség-tífusz; ivás hiánya miatt pedig nem volt s ma éppen nem lesz.

Attól meg nem lehet tartani, hogy ezért a bortermelők, sörfőzők, pálinkafőzők és korcsmárosok megbuknak, mert a drágaság ideje alatt ezek is kevesebbet isznak és pazarolnak s így könnyű szerrel helyre ütik a hiányt.

Ezen kívül igen alkalmas pénzmarasztási módnak ajánlkozik a városi ugynevezett uri rendre nézve, ha 2—3 fejrénp cseléd helyett, csupán egyet tart meg s a második- és harmadiknak a munkáját elvégzi a nagysága és a kisasszony, a fafűrészelést, hasogatást — testedzéséppen s kávéházazás helyett — elvégzi az ur. Így csupán egy cseléden 6—800 koronát maraszt meg évenként.

A sok cselédet még bő-ideben is alig bírja a havi gázsi. Tessék a drágaság idejére így tenni s ezen felül kevesebb kesztyűt, szükségtelen ruhafélét, egészségrontó, korai vénséget előidéző arcfestéket és gyomor-bajokat hozó nyalánkságot fogyasztani. Különösen a mindenféle puder és arcpomádé a legdrágább s egészen fölösleges holmi. Tessék jó friss esővízzel, arcbőrpusztító pancsok nélkül

mosdani és rövidesen természetes, üde arc szint kap az, aki arcbőrért már el nem rontotta. Ha ezt követik, csak hamar meggyőződhetnek a felelő, hogy éppen a drágaság ideje lesz gazdagodásuk kezdetének boldog időszaka.

Hát a pipa, szivarka és szivar mibe kerül — mondhatni — minden férfiúnak 12—14 éven felül!?

Aki 6—8-as dohányt füstöl, annak évenként 48, aki 14-esből szivarozik, annak 68 koronája megy füstbe egy év alatt, — a pipát, pipaszárt, szivarkapapírost és gyufát is hozzá számítva.

Az 1000 koronás hivatalnok a legdrágább dohányt szivarkázza s a 2000 koronán felüli hivatalnok, kereskedő, mézáros stb. a legdrágább fajta szivarokat szivja naponként 120—160, 2—4 K kiadással.

Kétszázhatvan év előtt nem dohányoztak. E nélkül még jobban meg lehet élni. A drágaság idejére tessék felhagyni a dohányossal vagy mérsékelni a fogyasztást s bőven meg lesz a kenyérre és husra való.

A pénzügyminiszter másfelé is el tudja adni az így netalán megmaradó dohánykészletet. E miatt ne aggódjék senki.

Akik így nem segítenek önmagukon, azok ne okozzák a drágaságot, hanem önmagukat, ha szükségét látnak. Ne tátsák a szájukat másokra s a világra.

A tanár urak és tanárasszonyok magyarázzák meg ezeket tanítványaiknak minél gyakrabban s tegyék hozzá, hogy úgy városban, mint falun öltözködjének olcsóbban és egyszerűbben, a gyermekek segítsenek otthon dolgozni a szülőiknek s ne tőrjék az iskolák társadalmában, hogy az uti cifra, házi rossz éhenkórászok ezért egymás között a dolgozó gyermekeket gunyolják és kedvüket a kenyeret adó munkától elvegyék.

Az olyan növendékeket, akik otthon is szorgalmasok, részesítsük az iskolákban is különösebb kitüntetésben. Ma a munka századában élünk s hova-tovább miad szorgalmasabban kell dolgozzunk, ha élni akarunk. Ezek és a hasonló hihetetlen nagy segítyt nyújtanak a szükségben. Tessék mindenkinek igénybe venni.

Különben az ehhez hasonló kérdésekkel a „Székelyország” m. t. olvasóit időnként felkeresem s arra kérem, hogy esetleges észrevételeiket szintén közöljék — okulásunk céljából.

Tehát a viszontlátásra!

— Gazdák husárusítási joga

Felmerült esetből kifolyólag elvi határozatban mondotta ki a kereskedelemügyi miniszter, hogy a gazdálkodók a saját nevelésü borjukat vagy sertéseket alkalmoszerűleg feldarabolva vagy kilónként, magánosoknak és vendéglősöknek is árusíthatják.

A székely városok ne idegenkedjenek

A székelyföldi kereskedelmi és iparkamara e hó 14-én elnököt választott. Bürger Albert gyáros, kereskedelmi tanácsos — neve került ki az urnából győztesként. Alelnökök: Bustya Lajos vállalkozó és Patrubby Miklós, a Bank és Takarékpénztár vezérigazgatója lettek. A szavazásban Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Sepsiszentgyörgy, Kézdivásárhely, Marosvásárhely, Szászrégen és Székelyudvarhely városok kamarai tagjai vettek részt.

A „Székelyország” politikával nem foglalkozik; nem tekinti azt, hogy kinek mi a politikai pártállása. Nekünk egyedül és kizárólag az imponál, hogy a Székelyföld érdekében ki és mit tett.

Ha ezt tekintjük és a mienkkel együtt a Székelyföld közvéleménye is ez, akkor a választás eredményével mindenki meg lehet elégedve.

Bürger Albert kamarai elnök széles látókörű ember. Erről tesz tanúságot az éppen most kapott kamarai ülés jegyzőkönyvének 90. pontja is.

A vita-estélyekről szólva, hazafias lelkesedéssel buzdítja a kamara tagjait, hogy azokon mentől számosabban vegyenek részt... „a közgazdasági törekvésekben kezdődő és fejlődő a székely városoknak barátságos érintkezése” — mondja Bürger.

Erre szükség van, sőt a sikernek elengedhetetlen feltétele, hogy a székely városok ne idegenkedjenek egymástól, ne féltékenykedjenek egymásra, hanem érezve az egymásra utaltság szükségét, melegebb barátsággal kezdet fogjanak mindazon célok szolgálatában, amelyek itt Erdélyben a magyar gazdaság-politikai érdekek ápolását és kifejlesztését célozzák.

Nem muló sikerekre törekszünk, — mondja az elnök tovább — hanem a gazdasági és fajpolitikai verseny által reánk hárított nagy és súlyos feladatok megoldására egy messzeható cél elérésére, t. i. arra, hogy a magyar ipar és kereskedelem, jobban mondva: a székely közgazdaság Erdélyben nivóra és idők multával domináló helyre emelkedjék. Ez sikerülni fog, hogyha mindannyian megértjük, — és nem fog sikerülni, hogyha továbbra is széthúzunk s nem egymás mellett, hanem egymás ellen dolgozunk.

A találkozás tehát, amit a székely városok a gazdasági kérdések megvitatása végett egymásnak adnak, döntő próbatételnek a kezdete. A munka jegyében indulván meg munkát követelnek mindazoktól, akik társadalmi vezetésre hivatottak. Ki fog világlani, hogy hol van erő és kiben van igazában hivatottság a megújuló székely törekvésekben helyét megállani. Ha leszünk kielégítő számban megértői eme feladatoknak, talán gyökeret is verhet a munkának és a gyakorlatnak a székely, amely osztályoz és ítél dol.

Most jöttem

Erdélyből...

Sajó Sándor fővárosi kiváló költő és író tollából egy remek szép és — fájdalom — nagyon is aktuális költeményt közölt fennebbi cím alatt a „Budapesti Hirlap”.

Ez a költemény mindannyiunknak, kik féltő gonddal, őszinte érzéssel esüngünk Erdély mostani sorsán, egészen a szívünk mélyéig hatol.

Rólunk szól. Bennünket sirat. — Nagyjelentőségű szavaival mindenkit megrikat. — De ime, beszéljen a költő:

„Nagybús mulatságból,
Most jöttem Erdélyből,
szép Erdélyországból...
Magyar urak ottan
Erdély borát itták, hires-főztjét ették,
Szép Erdélyországot szóval men-
tegették...
— Vigyázz, Magyarország!

Erdély omló várát
Néhány kőművesek némán körül-
állják;
Átk van a munkán:
A mit raknak délig, leomlik estére,
Árva magyaroknak siralmas vesztére.
Szegény Erdélyország!

Csoda mért nem támad:
Szárnyaló szép szóbul
nagy tett mért nem válhat?
Megcsüggedett hitnek:
Ne volna csak álom, lelkek buzdulása,
Ne volna valóság Erdély pusztulása!
Szegény Erdélyország!

Bús harangok kongnak, —
Szép Erdélyországban
nagy gyász lesz ma-holnap;
— Most jöttem Erdélyből:
Sokasodnak, nőnek odalent az árnyak,
Havasok tejtőin kísértetek járnak...
— Vigyázz Magyarország!

gozó és nem dolgozó emberek között. S hogyha egyszer idáig jutottunk, akkor biztos lesz a siker, mert a tudás és a becsületes munka fog érdemeket aratni s általa erősödni és fölemelkedni a székelység egész egyeteme.

Arra kéri ismételtén a kamara tagjait, hogy ezután is szeretettel ápolják és fejlesszék ezt a kezdeményezést itthon és mindenütt, ahol megfordulnak és érdeklődjenek különösen a vidéki vitaestélyek iránt, mert a kamarának nagy dicsősége leszen, hogyha az új gazdasági korsszellem terjesztésével meghódítja és magához kapcsolja az egész vonalon a társadalom számosabb megértő munkását

Tisztviselők mozgalma.

Székelyudvarhely, dec. 21.

Az állami tisztviselők Országos Egyesületének nemrég megalakított székelyudvarhelyi köre, az alapszabályok jóváhagyása után, december 20-án választmányi gyűléssel kezdte meg működését.

A tisztviselői kör helyiségében tartott választmányi gyűlésen felvetett és megvitatott eszmék — ha megvalósulnának — feltétlen igazolják az egyesület szükséges és célszerű voltát.

Kövessey József pénzügyi tanácsos mindenek előtt beszámolt az állami tisztviselők Országos nagygyűlésén tapasztalt eredményekről és arról, hogy a lakbéremelés iránti kérelmet Ugron János főispánnak felterjesztés és támogatás végett átadták, aki támogatását megígérni szíves volt.

Ezután Puskás Lajos titkár az egyesület belügyeinek ismertetésével kapcsolatban azt javasolta, hogy a választmányi gyűlés 1914. évi január 25-én a vármegyeház kisebb gyűlés termében tartandó évi rendes közgyűléstől kérjen felhatalmazást arra, hogy Székelyudvarhely város fejlődésének, a lakosság jóléte emelésének előmozdítása érdekében a választmány, vagy egy erre választandó bizottsága által a polgársággal való együttműködést tegye lehetővé, már csak azért is, mert a tisztviselői karnak, mint az értelmiségi osztálynak a közügyek vezetésébe és irányításába való befolyása egyrészt kötelessége, másrészt a város előhaladását vonná maga után. Indítványozta továbbá, hogy kérjen a választmány felhatalmazást a közgyűléstől arra, hogy a helyi lakásvizonyok javítása érdekében a tisztviselői telep megvalósítására a szükséges lépéseket tegyék meg. Itt ismertetette, hogy az egyik építész felkérte egy hozzávetőleges költségvetés elkészítésére. Ez az építész Kelemen György, egy háromszobás és egyéb melléképületekkel bíró épület költségeit 6221—8189. koronára teszi és így mindenestre érdemes az ügygel behatóan és részletesen foglalkozni. Végül javaslatba hozta

a titkár, hogy indítványozza a választmány a közgyűlésnek, hogy az határozatilag mondja ki, miszerint a közszolgálatban állók olyan betegsegélyező pénztárát, a mely szabad orvosválasztás mellett az alkalmazottat annak családtagjait s esetlegesen cselédeit orvosi és gyógykezelésben részesítse, szükségesnek tartja, megvalósítása iránti kezdlépések megtétele végett az Országos Egyesület igazgató választmányát megkeresi azzal, hogy a felekezeti és vármegyei tisztviselők és alkalmazottak Országos Egyesületeit hasonló mozgalom indítása céljából, a saját hatáskörében keresse meg. Ismertetette az állami munkásbiztosító pénztárak 1910. évi üzleti eredményeit s azzal kapcsolatosan az általa készített, az állami tisztviselőkre vonatkozó előre várható adatok mértékét s ebből azt a következtetést vonta le, hogy ha az alkalmazottak mindenkori fizetésének 1 százaléka levonatnék és ehhez az alkalmazó szintén 1 százalékkal, s az állam azonkívül az 1912. évi LXV t. c. alapján levont összeg 50 százalékat a megalakítandó pénztárnak adná át, oly összeg állana rendelkezésre, hogy az orvosok vevények mindegyikét a munkásbiztosító pénztár vevényei értékénél 25 százalékkal magasabb összegben, minden egyes orvosi vizsgálatot 2—2 K-ban s azonkívül a gyermekszületési eseteket 100 K, a családtagok elhalálozása esetét 150 K összegben lehetne segélyezni és ezenkívül 20094. körházi napot napi 3 K-val, ugyanannyi szanatoriumit, nemkülönben a kar 10 százalékának évenkénti 20—20 napi fürdősegélyét napi 5—5 K-jával lehetne fedezni. A pénztár-felállítással szemben a közszolgálatban állók az országos betegápolási pótadók alól mentesítendőkhöz volnának, de a legrosszabb esetben is az e címen beszédett összegek a cselédek gyógykezelésére tekintettel, szintén a pénztárnak lennének átutalandók. A titkári indítványokat a választmány elfogadta s egyben kimondta azt is, hogy a közgyűlést társas vacsora fogja követni.

A választmány a sajtó eddigi támogatását határozatilag megköszöni és azt az egyesület jövő működésére is kéri s a közgyűlésen való részvételre is felkéri.

Tanító-Szövetség gyűlése. A Magyarországi Tanító-Egyesületek Országos Szövetsége, mint értesülünk, e hó 29-én Budapesten rendkívüli közgyűlést tart a tanítói nyugdíjtörvény revíziója érdekében. Már tíz éve nélkülözi a tanítóság a törvény által előírt revíziót; ennek sürgetése és az idők folytán változott viszonyoknak a nyugdíjazás körüli eljárásnál való érvényesítése érdekében gyűlésezik a hazai tanítóság. Az udvarhelyvármegyei tanítóegylet tagjait, mint kiküldöttek: Györkes Mihály egyleti elnök, szövetségi titkár és Rozsday István egyleti alelnök képviselik.

A szíves Olvasóhoz.

A „Székelyország” jelen számát azon tiszteletteljes kéréssel küldjük, hogy azt elfogadni és előfizetésével, hirdetési megbízásaival, ugyszintén ismerősei körében való terjesztésével, ajánlásával támogatni szíveskedjék.

Hazafias, nagy feladatokat tűztünk célul. Érezzük a reánk nehezedő terhek súlyát. Ha azonban minden igaz honfi és honleány tőle telhetőleg támogat; ha „mindnyájan egyért és egy mindnyájáért” összetartunk: sokat, sőt mindent elérhetünk...

A „Székelyország” kibontott zászlóját erős kézzel, hazafias lelkesedéssel fogjuk meg tehát mindnyójan s ha együttes erővel, széthúzás nélkül: igazán, szeretetteljes ámbicióval dolgozunk az öt székely vármegye népének előhaladásán: — akkor még bizhatunk, remélhetünk egy szebb és jobb kor eljövetelében!...

De siessünk, mert Bethlen István grófnak hova-tovább mind nagyobb igaza lesz: „Mi vagyunk az utolsók, a legeslegutolsók, kik ezen feladatot még teljesíthetik”...

Azon nem remélt esetben, ha a „Székelyország”-ot támogatásába, pártfogásába fogadni hajlandó nem volna, úgy szíveskedjék azt haladéktalanul visszaküldeni. Megtárlás esetén pedig az előfizetési összeget, esetleg egy levelező-lapon való azonnali szíves értesítését — tájékozással — legyen szabad kérnünk.

A „Székelyország” előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.

Aki most az 1914. évre előfizet, az összes eddig megjelent számokat díjtalanul kapja.

HIREK.

Boldog karácsoni ünnepeket kívánunk a »Székelyország« minden egyes olvasójának! — Itt említjük meg, hogy **lapunk legközelebbi, vagyis ujévi száma 1914. évi január 4-én** (vasárnap) fog megjelenni.

Székelyek tisztelete a székelyeknek. A nagyszebeni Székely Társaság jubiláris diszgyűlése alkalmából disztaginak választotta meg Benedek Sándor államtitkárt, tiszteletbeli tagjainak: Dr. Sebes Dénes kir. ítélőtáblai tanácselnököt, László Gyula kamarai másodtitkárt, Benedek Elek és Gál Mózes székely írókat, ugyszintén Deák Lajos kir. tanácsost, a Székely Társaságok Szövetségének érdemes elnökét és Máthé József szövetségi főtitkárt, mint a székely érdekek lelkes, fáradhatatlan munkásait.

Szíves kérelem. Mindazokhoz, kik a „Székelyország” eddig megjelent számait elfogadták és az előfizetési díjat be nem küldötték, azt a szíves kérelmet intézzük, kegyeskedjenek az előfizetés beküldése iránt most már haladéktalanul intézkedni. Nagy költséggel és fáradtságos munkálkodással állunk a hazafias ügy szolgálatában; örömmel tesszük, ha ezt m. t. Olvasóink táborá, az amugy sem nagy összegű előfizetésével segíti.

Székelyföldi telefonhálózat. Ha valaki, aki arra illetékes: akinek befolyása; akinek módja és alkalmá, sőt — mondjuk — hatalma van reá, ki tudná azt eszközölni, hogy Csík-, Háromszék-, Marostorda-, Tordaaranyos- és Udvarhelyvármegyék telefon-előfizetői kölcsönösen, mai előfizetési díjuk mellett, egymással akadálytalanul beszélhessenek éppen úgy, mint Budapest a környékével és viszont, — az már valóban igen derék, érdemes dolgot lenne. Ez volna a Székelyföld közeledésének, a székely vármegyék barátságos, testvéries együttérzésének első és igen fontos lépése. Ipari, kereskedelmi, gazdasági tekintetben korszakalkotó cselekedet lenne, Az államnak pedig feltétlenül hasznót hozna, mert az előfizetők száma emelkednék és a hálózatot jobban ki lehetne használni. Ajánljuk e kérdést a kereskedelemügyi miniszter ur nagybecsü figyelmébe s a kolozsvári posta- és távirdaigazgatóság jóakaratu támogatásába. Ha a székely közügyeket elősegíteni, a székelység összetartozandóságát ápolni ohajtjuk, ez az első alkalom, a melyet egy rendelettel megvalósíthatónak vélünk. Ez lenne a Székelyföld igazán érdemes, ragyo-

gőran ékes karácsonfája, melyért hálás szívvel mondana köszönetet minden kulturális érzésű fia...

— **Ipari segélyek.** A kereskedelemügyi miniszter *Wellmann* György csikszeredai kerékgyártónak az 1908-ban engedélyezett mintaműhely berendezést; *Felsőősfalva* községben tüzvéssz által kárt szenvedett 138 iparos és háziiparos felszegélyezésére három év előtt adományozott gépeket, szerszámokat és szövőszékeket végleg tulajdonukba bocsátotta. *Kálnai* Salamon marosvásárhelyi gépgyár és vasöntőde tulajdonosnak pedig gyár bővítés céljából 20,000 K állami kölcsönt engedélyezett 4 százal. kamatozás mellett.

— **Új ügyvédek.** Dr *Gönczy* Gábor Székelyudvarhelyt, Bethlen-utca 10. sz. a. (Dr *Jodál* Gábor ügyvéddel társulva) és Dr *Dants* József Sepsiszentgyörgyön ügyvédi irodáját megnyitotta. — *Keresztes* Ede lécfalvi körjegyzőnek második fia: István is az ügyvédi oklevelet megszerezte s így most már a derék jegyzőnek két ügyvéd fia van.

— **Székelyföldi cimbalmos kitüntetés.** Az oroszok cája — mint értesülünk — *Balutz* Bálint cimbalom-szólístát, aki Kézdivásárhelyt született és jelenleg székelyudvarhelyi illetőségű, aranyéremmel tüntette ki. A cár udvari bálján játszottak és közben *Balutz* cimbalom-szólót adott elő s a cár kitüntetésére volt a derék székelyföldi cimbalmos jutalma.

— **Dr. Herczeg** Lajos és *Szabó* Lajos székelyudvarhelyi lakosokat a kolozsvári Ferenc József tudományos egyetemen államtudományi doktoroknak avatták fel.

— **Államsegély.** A földmívelési miniszter a gyergyótekerőpataki hitelszövetkezetnek berendezésére 400 K-át utalványozott.

— **Van-e szükség** erdélyi pártra? E cím alatt terjedelmes cikkelyt közöl a „Csiki Hírlap” e hó 20-iki számában. Történelmi visszapiantásokkal, helyzetismertetésekkel igazolja, hogy: »Szükség van egy erdélyi, jobban mondva székely pártra», mely egyesítsen minden székelyt. Programja az erdélyi viszonyokból leszűrve, első sorban gazdasági és kulturális legyen.

— **Városi tisztújítás.** A tisztújítások a városoknál ezentúl is a rendes időben megtörténik. Marosvásárhelyt 1914. március havában választanak. — Gyergyószentmiklóson egyhangulag megválasztottak: Orel Dezső polgármester, Lőrinc Károly jogi tanácsos, Madaras Sándor községi bíró, Németh Elemér mérnök, Berecz Sándor pénztárnok, Blénessy István számvevő, Madaras Balázs ellenőr, Kary Károly adótsízt, Márton Tamás városgazda és Bordás Árpád rendőrtiszt. Szavazattöbbséget nyertek: Dr Csiby Andor közigazgatási tanácsos, György F. István közig. végrehajtó, Dr Tódor

Béla tiszti ügyész. A megválasztottak a folytatólagos közgyűlésen esküdt tettek. Délben *Fejér* Sándor alispán, választási elnök és az új tisztviselők tiszteletére bankett volt.

— **Torockói lakodalom.** A torockói diákbál január 10-én rendkívül érdekesnek ígérkezik. Előadók a torockói lakodalmat, melynek násznagya: *Simon* István torockói falusi fiatalember lesz. Tüzes, magyar tánc, speciális torockói csüddönögő, a három szál eredeti bennszülött járai cigány muzsikája, már magára is ritka érdekességek. A diákbált Tordán, a Vigadóban tartják.

— **Csikóvármegye** közigazgatási bizottsága közelebb tartott ülésében végérvényesen kimondta, hogy Borszék fürdőn a tözeges talajra, farák közé rakott 2 emeletes épület, melyet *Fekete* Mór bérlő engedély nélkül építtetett, lebontassék. A vörheny Ditróban veszélyes mértékben uralkodik. A békási út építése szünetel. A ragadós száj- és körömfajás az egész gyergyói és tölgyesi járásban elterjedt s ez a lakosság pénztelenségét elviselhetetlenné fokozza.

— **Karácsoni fillérestélyt** rendez a székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyzőegylet december 26-án a Budapest-szálló színháztermében. Az estély műsora érdekes. Rendezői *Fischer* Ferenc r. b. elnök, *Bodrogi* Balázs r. b. alelnök, *Nagy Mariska* és *Nagy Anna*. 500 darab nyereménytárgyat, főnyereményül 1 gazdagon feldiszipított karácsonfát sorsolnak ki.

— **A „Cunard” 100 koronája.** E hó 13-ikáról *Sándor* Elek farcádi székely Budapestről, a „Cunard” pénzáttalási osztályától meglepő levelet kapott. Azt írja a derék társaság, hogy: November hó 27-én különböző pénzesleveleket küldtünk el, mely alkalommal az egyik pénzeslevelbe 100 koronával többlet csomagoltunk be. Az ezen ügyben megindított vizsgálat arra enged következtetni, hogy a tévedés az Ön pénzeslevelénél történt és Ön valószínűleg csak azért nem küldte vissza a 100 koronát, mert azt hitte, hogy nem a pénzben, hanem az írásban van a hiba. Van szerencsénk a fentiek alapján felkérni, hogy a szóban levő és önt nem illető 100 koronát, hozzánk postafordultával visszaküldeni sziveskedjék! Mindenesetre nagyon furcsa és különös dolog, hogy egy ilyen nagy apparátussal dolgozó hajóstársaságnál ehhez hasonló „tévedés” előfordulhasson akkor, mikor mindössze két darab százkoronást expedíál valakinek s utólagosan aztán hármát lát — „valószínűleg”...

— **Háromszékvármegye** törvényhatósági bizottsága e hó 16-án báró *Szentkereszthy* Béla főispán elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott. A hitelszövetkezetek szociális hivatását és fontos szerepét *Végh* Endre tárgyalta, a *Hadnagy* Gyula virilis és választott biz. tagsága kö-

rül felmerült vitában *Bagoly* Mihály kézdiszentkereszti esperesplebános és Dr *Kirdly* Aladár alispán vettek részt. *Vajna* István árvaszéki elnök 35 évi szolgálat után történt nyugdíjba vonulása alkalmából elismerést szavaztak s a főispán a maga részéről is külön elismerését nyilvánította. Dr *Kozma* Balázs árvaszéki jegyzőt és *Gábor* Pál szolgabíró a IX. fiz. oszt.-ba sorozták. *Bálint* Dénes sepsiszentgyörgyi polgármester fizetésfelemelését pedig jóváhagyták.

— **Jutalomdíj a dévai postatöbajért.** A kolozsvári posta- és táviratigazgatóság 56,029—913. sz. alatt, a következőket írja a „Székelyország” szerkesztőségének: A Déván 1913. évi augusztus 27-én este történt postalopás tettese, avagy a nyomra vezetője részére, ha az egész 28,050 K hiányzó összeg megkerül, egyezernégyszáz (1400) korona, egyébként pedig a megszereshető összegnek öt (5) százalékát jutalom gyanánt tűzöm ki. Postaigazgatóság Kolozsvár

— **Pircike halála.** *Demény* Ferenc táblabíró és neje *Reicher* Irén e hó 11-én elvesztették főgimn. I. oszt. fiukat, *Ferikét*, akit becézve *Pircikének* hívtak. A kedves jó gyermek halála és a szülők mérhetetlen fájdalma, általános részvétet keltett Csikszeredában, hol e hó 13-án helyezték örök nyugovóra a tanárai és tanuló-társai körében is nagyon szeretett kis diákot.

— **Vadászgyűlés.** A marosvásárhelyi és vidéki vadász- és védőegylet e hó 29-én d. u. 5 órakor Marosvásárhelyt, a vármegyeház nagytermében rendkívüli közgyűlést tart.

— **Gyilkostó** a neve annak a természeti csodának, mely Gyergyószentmiklós birtokában van. Most épül ott egy út, a gyergyószentmiklós—békási vonal, mely az egész világ bámulatát hivatva lesz kivívni és lekötni. Ez az alagútból kilépő út szédületes magasságról: 200 méternyi légvonalnyi utat egy kilométerre kifejtve tesz meg s a sziklák oldalában vizesések és kőkapuk között haladó, sziklába vágott út, — négy szerpentinnek kiképezve jut le a borzalmasan festői Pokol torkához. Az egy kilométeres utra 150,000 korona van előirányozva. „Ide kell jönnie a művelt világnak, hogy természeti csodát lásson s ide is fog vándorolni mindenki, ha a kivitel Gyárfás Győző szellemében történik” — írja a Csikvármegye.

— **Tettekkel tényező.** Amidőn harminckétezer érdeklődő szem, Magyarország összes tanítóságának tekintete és általuk még az összeköttetésükben levő nagy társadalomnak is jelentékeny zöme kíséri élénk figyelemmel a Szejké-fürdő érdekében alakuló Tanítók Fürdője Részevén-Társaságnak december hó 27-ikén délután 3 órára Székelyudvarhelyre kitűzött szervezését: mi, a legközvetlenebb közlelő érdekeltek, nem nézhetjük tétlenül ez országos propaganda révén megalkotandó in-

tézmény létrejöttét. Báró *Bánffy* Dezső szavai szerint — ott kell legyünk mindnyájan, mint *tettekkel tényező*. Szejké-fürdő kifejlesztett üzembe hozatala, kiépítése ugy a helybeli, mint a vidéki lakosságnak megélhetési, anyagi kuttorrása leendő, fontos érdekünk tehát annak létesítése. E végből legyen ott a vármegyeháza kistermében mindenki és legalább egy 25 K-ás részvény váltásával s ez alapon szavazatával segítse elő az áldásos ügy megvalósítását. Sorsunk javításának elsőrendű eszköze ez az alakulat, pártoljuk teljes oda-adással, minden jóindulatunkkal.

— **Torda város ünnepe.** Minden mozzanatában felemelő hatású ünnepe volt Torda városának e hó 14-én Bethlen Gábor erdélyi fejedelem trónraléptének háromszázéves fordulója alkalmából. Hálás kegyeletének s letűnt századok által megszentelt, megedzett, ragaszkodó tiszteletének adott kifejezést a szép ünnepségen. Lerótta a hazafias nagyrabecsülés adóját a fejedelem iránt, aki a városnak bőkezű jöltezője, fenkölt lelki pátrónusa volt. Az ünnepély d. e. fél tizenkettőkor diszközgyűléssel kezdődött, amelyen *Zilahi* Sebess Andor polgármester elnökölt és tartott nagyhatású megnyitó beszédet. A tanács Bethlen Gábor fejedelem emlékét megörökítő határozati javaslatának elfogadása után, Dr *Szentkovits* Aurél városi tiszti főügyész nagyszabású emlékbeszédét iktatták jegyzőkönyvbe zugó taps és éljenzés mellett. Délben a képviselőtestület és Tanács tagjai a Koronában Dr *Szádeczky* Lajos egyetemi tanárral ebédeltek. D. u. 3—5-ig érdekes történelmi kiállítás volt a Kulturház dísztermében. Az oklevelekről *Pap* Domokos főgimn. tanár, a tárgyakról *Téglás* István nyug. tanfelügyelő tartott szakszerű, élvezetes és igen tanulságos előadásokat. Este 8-kor fényes sikerű, gazdag műsoru hangverseny volt a Vigadóban. A Tordai Dalkör precíz színezéssel, *Zalányi* Ferenc lelkes tüzzel, *Tóth* Sárika magas iskolázottsággal, Dr *Szádeczky* nagyhatással szerepelt. *Csutak* Ferenc ref. theológus *Donáth* Mátyás karnagy finom harmonium kíséretével kellemesen énekelt. *Vertán* Ducika a 11 éves kis lány, zongorajátékával sok tapsot, virágcsokrot és éljenzést kapott. Ismét *Tóth* Sárika énekelt *Héczey* Lajosné precíz zongorakíséretével. Majd a műkedvelő vonós zenekar szerzett magasfoku élvezetet s a Tordai Dalkör fejezte be mély hatású énekével a szép műsort. A jövedelemből a fejedelem arcképét fogja a város közgyűlési terme részére megfestetni.

— **Gyergyószentmiklóson** Szász Lajos vármegyei főjegyző elnöklésével tartották meg a városi képviselők választását. Megválasztottak: *Demeter* Ferenc, *Berecz* Balázs, *Madaras* Albert, *László* István, *Páll* Péter, *Burján* András, *Szász* István, *Kémenes* József, *Blénesi* Ignác, *Tamás* Lénárd, *Jánosi* György, *Páll*

Sándor, Páll József, Páll Ignác, Simon Ádám, Kémenes Ignác Andrásé és Bajna Ferenc.

— **A Tordai Székely Társaság** december 31-én este 8-kor a Korona-vendéglőben Szilveszterestélyt rendez, amelyen tagokat és vendégeket is szívesen látnak.

— **Minek kell cseléd?** E cím alatt a »Székelyország«, székely szívvel vallott és követett programjához hiven, joakaratulag szóvá tette azt az akciót, mely a székelyeknek idegenben — lakóhelyüktől távoli vidéken — cselédsorban kínál boldogulást. Erre vonatkozólag egyik lapban ezt olvassuk: »A kirendeltség nem szerződött idegenbe senkit, sőt egész aktiójával a kivándorlást akarja megakadályozni. Az árvíz sújtotta vidéken nagyon sok családnak nincs biztosítva a téli élelme, ennek a megszerzése végett szerződötteti elsősorban 2—3 hónapos gazdasági munkára és csak ahol nagyobb a nyomorúság, éves cselédnek az éhínség elé néző családokat.« E szerint tehát a kirendeltség senkit nem szerződött, de másfelől mégis szerződött és pedig éves cselédnek — egész családokat. Tehát maga a lényeg, melyet a »Székelyország« egész tárgyilagosan, »megrovási kaland« nélkül állított — igaz. Itt pontot is tehetnénk az ügy lezárása végett. Azonban a hivatkozott és talán sugalmazott közlemény további részéből bizonyos dicsekvés látszik. Dicsekedik a közlemény azzal, hogy Petanovitsnál Türkösön milyen jó dolga van a cselédeknek. Őszintén szólva, minket ez egy cseppet sem hatott meg és előbb elfoglalt álláspontunktól sem térített el. Nem pedig azért, mert a székelyföldi különleges viszonyoknál fogva — a székelyek kivitele, saját fészükből való kizavarása, minden körülmények között káros, sőt veszedelmes operáció a nemzet testén. — Bármelyik székelyföldi gazda megmondja miért? Régi panasz és fájó sérleme ez a gazdának. Segíteni rajta csak egyként lehet, ha a népnek itthon téli keresetet biztosítunk. Ez nem kivihetetlen valami. Minden székelyföldi várnegy székelyén akad arra alkalmas, megbízható kereskedő, állítsák élére a háziipari készítmények beváltó központjának. Megfelelő forgótőkét eszközöljenek ki minimális kamat mellett és pár év alatt virágzó ipari élet, hatalmas kereskedelmi forgalom köti le a székelyeket itthon — minden nagyobb áldozat nélkül. Egynek sem jut eszébe vándorolni, sőt a kimentek is apránként hazaszállingóznak. A gazdasági viszonyok csak így és másképpen itt soha meg nem javulhatnak. Az átmenet ideje alatt pedig tessék az utak jókarba hozatala s más közmunkák körül foglalkoztatni a népet és itthon legalább a száraz kenyerét biztosítani. Jobb lesz ez itthon, mint idegenben a kalács...

— **Színház.** Krasznay Ernő színházigazgató tájékoztatja e hó 20-án a »Szókimondó asszonyok«-gal kezdetű meg négy hetes szízióját Tordán.

— **Tanár-áthelyezés.** A vallás-és közoktatásiügyi miniszter Biró István székelyudvarhelyi állami főreáliskolai tanárt a brassói állami főreáliskolához helyezte át. Székelyudvarhely város társadalmát ez az áthelyezés súlyosan érinti. Biró tanár távozását igen sokan sajnálják.

— **Csikszeredában** a városi képviselőtestülete tagjainak választása szokatlanul mozgalmas körülmények között folyt le. A tisztviselők kereskedők és iparosok egyesült pártja aratott győzelmet a Fejér Sándor alispán elnöklése alatt tartott választáson. Városi képviselők lettek: Kassay Lajos, Kovács Lajos, Bodor Gyula, T. Nagy Imre, Merza Rezső, Veress Elek, Beke Ágoston, Bayer Ferenc, Szabó Ferenc, Szvoboda Miklós.

— **Gyermek helyett — asszonyt ringatott.** Farkaslaka Székelyudvarhelytől nem messze van, de másképpen is nevezetes falu. Népe szorgalmas; valóságos ipariüző székelyek lakják. Most azonban nem erről van szó, hanem arról az esetről, ami pár nap előtt megtörtént. Egyik székely alaposan bepálinkázott. Szokása szerint hetvenkedett és az erdőfelől még ő állva, feleségét meg akarta verni. Márta asszony azonban faképnél hagyta az urát; átszaladt a szomszédba. Igen ám, de ott is részeg volt a gazda. Emeletes, régi divatu bölcső állott az ágy előtt. A szomszédasszony kivette belőle kis gyermekét és abba rejtette az amugy sem nagy növésű Márta asszonyt. Éjszakára került az idő. Lefeküdtek mind. Ferenc gazda részegen is hallotta a gyereksírást és szokásához hiven ringatgatta a bölcsőt nem is sejtve, hogy abban Márta asszony alussza az igazak álmát. Reggel aztán mámorosan felébredt. Megtudta az asszonyok ravaszságát. Erre iszonyu harag fogta el. Restellette, hogy gyerek helyett asszonyt ringatott. Most meg ő akarta elverni az asszonyt, de az onnan is ügyesen megszabadult. Farkaslakán mostanában ezen mulat a falu. Ártatlan falusi mulatság.

— **Egy méhcsalád** évi mézfogyasztása összesen 218 kgr. méz, melyből saját főtartására 182 kgr., a költés felnevelésére 32 kgr. és viaszképzésre 3 kgr. esik. Ez a tekintélyes mennyiség is inkább alatta marad a tényleges fogyasztásnak úgy, hogy a méhcsalád, mely a méhésznek körülbelül 20 kgr. mézet termel, ennek előállításához legalább a tizszeresét fogyasztja el. (Mg. B. 1305-1306. I.)

— **Farsang.** A küszöbön levő farsang nem kevesebb, mint 7 héttig tart. Bő lesz tehát a farsang, de annál szűkebb a vigalmakhoz nélkülözhetetlen pénz.

— **Übrik Borbála** sorsára jutott egy özvegy asszony Oroszhegy, udvarhelyvármegyei községben. Meghalt az ura, a gyermekek — elég helytelen szokás szerint — szétszórták a vagyont egymás között. Az özvegy így szegényen maradt, a vagyonból

mások rendelkeztek, kegyelem-kegyerre került. Utóbbi időben már egyik sem akarta eltartani. A pincehelyiségben tették s három-négy napban juttattak neki valami táplálékot. Ruházatról, fehérneműről annál kevésbé volt szó. Így aztán rettenetes állapotban színlődött a nyomorult teremtes, ki hajdan tisztelt, becsült személyiség volt a községben. A név mellékes. Itt maga az elrettentő példa a fontos és lényeges. Mult héten az agyonsanyargatott özvegyet kívánságára beszállították Székelyudvarhelyre a leányához, kinek az apai örökségből nem jutott s aki mégis többször vissza-adta édes anyja életét; kitisztítva az elhagyottság következményeitől... Beszállították szalma között, gabonahordó szekéren. Azt akarta — úgy látszik — a szegény öreg, hogy a haló porai se maradjanak háládatlan gyermekei között — Oroszhegyen. Ez a kívánsága teljesült. A halál eljött, megváltotta nyomorúságától — Székelyudvarhelyt, leányánál. A hatóság tudomást szerzett az embertelen bánásmód miatt bekövetkezett halálesetről. Orvosrendőri vizsgálat, ennek rendén boncolás történt. Most pedig a kir. ügyészség kutatja az elvetemültség szálait, hogy méltó büntetésben részesüljenek azok, akik így megfélemlítettek a negyedik parancsot rendezéseiről: Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű lehess...

— **A süköi ifjúsági egyesület** az odaváló református templom javítási költségének pótlására 1913. december hó 26-án jótékony célú műkedvelői előadást tart. Színi kerül: »Piros bugyelláris.«

KÖZGAZDASÁG.

Az ideai karácson

legkevésbé sem Glóriás ünnep, hanem a vezeklés, az engesztelődés napja.

Kunyhókban úgy, mint palotákban kigyulladnak az idén is a karácsonfák fénylő gyertyái, de ezeket a karácsonfákat csak ritka helyen fogják körül állani békés, megnyugodott lelkű emberek. Szinte látom a lehorgasztott fejű csoportokat, a melyeket nem annyira a szeretett mint a szokás hatalma hozott össze. Az égő gyertyák fénye halvány arcokra vetődik, amelyekről leri a kétség, amelyekről elénk mered a nagykérdőjel: vajjon mi lesz holnap?

Szomorú karácson az ideai nagyon. Pangó ipar, bajokban evickélő mezőgazdaság, tengődő, bizonytalanul kapkodó kereskedelem az ideai karácsonfa disze. Még talán enyhítené a szomorúságot, ha volna amolyan betlehemi vezérlőcsillag, ha volna egy egészséges gondolat, egy életrevaló eszme, amely megmutatná a javulás útját. Sajnos, ez sincs.

Akárhova tekintünk, nem látunk egyebet, mint bizonytalan, cél nélküli ide-odakapkodást.

Következetességet, tervszerűséget hiába keresünk úgy az embereknél,

mint egyes társadalmi rétegeknél. Mindenki csak azt hajtja: talán ez volna jó, talán így volna jó, de maga az, aki hangoztatja sem bizonyos benne, hogy tényleg akár így, akár úgy jó volna.

Nem is tudunk az ideai karácsonra tanácsot adni, nem tudunk egyetlen vigasztaló gondolattal előhozakodni. Ne ünnepeljünk az idén, hanem vezekeljünk. Az ünnepi csend, a munkaszünet napja alkalmas lesz az emelkedésre, az elkövetett bűnök és hibák visszaidézésére, a magában szállásra.

Erre van legelsősorban is szükségünk, ha azt akarjuk, hogy a javulás napjai is bekövetkezzenek. Tartunk treuga Dei-t.

A megváltó születését hirdető anyagok is csak a jóakaratu embereknek hirdetnek békességet.

Ezt a hiányzó jóakaratot, ezt kell valamiképpen visszaszerezni, mert hiszen azzal körülbelül tisztában van mindenki, hogy a mai nyomasztó bajok előidézője éppen az volt, hogy az emberekből kiveszett az egymás iránt való jóakarát. Az önzés lett urrá az emberek fölött, mindent önmagunknak akarunk s ebbeli törekvéseinkbe legázoljuk mások legszentebb jogait.

Jóakarát, jöjjön tehát vissza a Te országod s akkor lesz béke is, a béke pedig, amint tudjuk, a gazdasági és társadalmi előrehaladásnak, a jólétnek olyan termőtalaja, mint a zöldelő fának a teleny anyaföld.

Szerk. üzenetek.

Sz. B. tanító, gazdaköri elnök Buzaháza. Azon szíves ohajtását: »vajha a nálunknál nagyobb és gazdagabb egyesületek, megértve a kor intő szavát, tömegesen belépének a »Székelyország« kibontott zászlója alá« — köszönettel ide iktatjuk. Az előfizetést elkönyveltük. Ha igazi sikert akarunk elérni; ha a »mindnyájan egyért és egy mindnyájáért« székely testvéri jelszót megvalósítani akarjuk, mert akarunk is kell most inkább, mint valaha: akkor a »Székelyország« összes Olvasóinak egy nagy családot kell alkossanak s ennek érdekében uton-utfélen erős akciót kifejteniök. Ne feledjük: ha összetartunk, célt érünk! Ismételt köszönet és üdvözlét.

K. J. I. K. Székely testvéri jóindulatáért hálás köszönettel adózunk. Mint lelkes embereket, örömmel hívjuk mifelénk: Nagy Károly árvaház alelnök-igazgató, M. Székely János ip. tanoncsk. igazgató, Biró Lajos főgimn. tanár székely atyánkfiait is. A »Székelyország« harcosai önkéntesekből áll, mint 48-ban a dicső veressipkások elszánt vitézei. Mindenkét várunk és kérünk a székelység hazafias ügyének önzetlen szolgálatára.

P. S. Uárossalva. Nem csalódtunk. Tudtuk, hogy nyitott ajtón kopogtatunk s ez reményt, bizalmat ad nekünk a jövőre... »Természete

Wotan

Lámpa

A legjobb és a legtarosabb drótszálas lámpa.
Huzott drótszállal 75 % árammegtakarítás.

Kapható villanyszorozási üzletekben, villanytáplálókban és a
MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERT-MŰVEK-nél, Budapest, VI., Teréz-körút 36. Gyár-utca 13.

dolog, hogy b. lapját szívesen fogadom s legnagyobb szeretettel üdvözlöm; kívánva, hogy sokáig szolgálhassa egyetemes székely népünk érdekeit és boldogulását... Isten segélje meg jó akaratu törekvéseiben! — Aki így látja, így fogadja a „Székelyország” első számait: érett, megfontolt észszel, attól példát vehetnének a közömbös, semmivel nem törődő, csak a mának élő testvéreink...

U. A. Budapest. Reánk nézve hízog és — miért tagadnók — igen jóleső szakértői kritikája, hogy: „... a „Székelyország” igen kellemesen meglepett úgy a modern technikai kiállításával, mint nemes hangu, nívós és bátor tartalmu, igazi székely lelkiülettal megírott cikkeivel” — csak további törekvésre sarkal. Hisszük, reméljük, hogy a becsületes, hazafias törekvésű munkának, székely testvéreink itthoni körében is

talán meg lesz az elismerése — valamikor. Szíves levelének egyéb részre, külön válaszunk meg.

P. Gy. Marosvásárhely. Kinttettő, szíves elismerő levelét, melyben írja, hogy: »a Székelyország egy pár példányát gyönyörűséggel olvastam és mondhatom, hogy vidéki lapban nívós, az olvasót bő tartalmával nagyon is kielégítheti« hálásan köszönjük. Nagy örömről szóló kiváló egyéniségét munkatársaink sorába tisztelni. Fél uton megállani nem szeretünk. Ez székely természet. Arra törekszünk, hogy a „Székelyország” jövőre is nívós és minél tartalomódusabb legyen. Segítenek ebben az Önhöz hasonló jeles tollu, hazafias munkatársak.

Nyomtatja és kiadja **BETEGH PÁL**
könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt.

Meghívó.

Tanitok Fürdője Részvény-Társaság alakuló közgyűlését Székelyudvarhelyen, 1913. december hó 27 én délután 3 órakor, a vármegyeházának kistermében tartja meg, melyre az összes részvényt jegyzőket, tisztelettel meghívják az Alapítók,

Tárgysorozat:

1. Elnök, jegyző és jegyzőkönyv hitelesítők választása
2. A részvény tőke nagyságának megállapítása
3. A részvény-társaság megalakításának kimondása.
4. Az alapszabályok megállapítása.
5. Szejke fürdő megvásárlásának kimondása.
6. Az alaptőke feletti rendelkezés és alapítónak a felmentvény megadása.
7. Az igazgatóság és felügyelőbizottság megválasztása.
8. Indítványok tárgyalása.

Ne féljen a ragályos és nem ragályos betegségek, ha az

Élet könyve állandó házi orvosi

beszerezte és kezénél van. 22 év alatt 400-nál több különböző esetben szerzett tapasztalat nyomán írta Derzsi József v. kolozsvári pap-tanár. Az ára 3 korona, de a „Székelyország” előfizetőinek bérmentesen 2 K 10 fillérért küldjük bárhova.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs üzlet! Hirdessen a „Székelyország”-ban és üzletében okvetlenül lendületet fog tapasztalni.

Férfi-szabó üzletemet Székelyudvarhelyt, Deák-tér 14. sz. alá (Szabó György hentesüzlete mellé) helyeztem át. A n. é. közönség eddigi bizalmát megköszönve, további szíves pártfogását kérem. Tisztelettel: **Bardócz Ferenc** férfi-szabó.

Szám: 4994—913. Homoródi járás főszolgabirájától.

Pályázati hirdetmény.

Udvarhelyvármegye homoródi járásához tartozó Lővete nagyközségben lemondás folytán megüresedett

községi jegyzői állásra

pályázatot hirdetek.

Az állás javadalmazása:

1. Törzsfizetés 1600 kor.
2. Utazási átalány 500 kor.
3. Természetbeni lakás.
4. 3 öl tűzifa.
5. A szükséges irodai felszerelés.
6. A magánmunkálatok díjai.

Lővete községhez tartozik Szentkeresztbánya vasgyár telep.

Felhívom azokat, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy pályázati kérvényüket az 1883. évi I. t.-c. illetve az 1900. évi XX. t.-c.-ben előírt képesítésüket igazoló okmányokkal és eddigi működésüket igazoló bizonyítványokkal felszerelve hozzáan 1914. január 15-ig okvetlen nyujsák be, mert a később érkezőket nem fogom figyelembe venni

A választás határidejét később fogom megállapítani.

Okland, 1913. évi december hó 16-án.

Szabady Tibadar,
főszolgabíró.

Legujabb rendszerű amerikai IRÓGÉPEK látható írással!

KÉT ÉVI JÓTÁLLÁS!

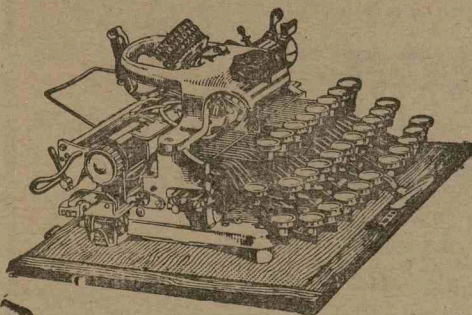
Főelőnye: Az írás gyors elsajátítása. — Szalag nélküli berendezés. — Sokszorosítás.

Több mint **160.000** darab van forgalomban.

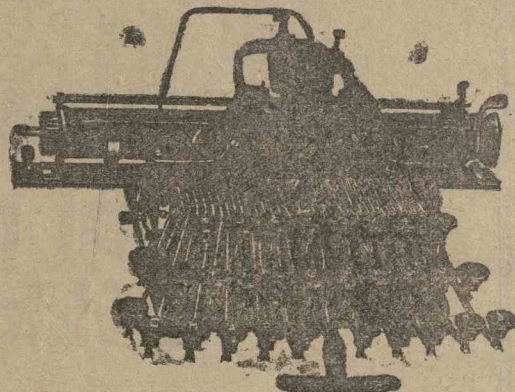
Ára 220 korona

5. sz. 290 korona.

Ugyanazt a munkát végzi, mint a 6—700 K-ás írógép.

„Weltblick.” Ára 220 korona.

5. sz. minta. Ára 290 korona.

Megrendeléseket elfogad és pontosan teljesít bárhova a Székelyország kiadóhivatala Székelyudvarhelyt.

Betegh Pál

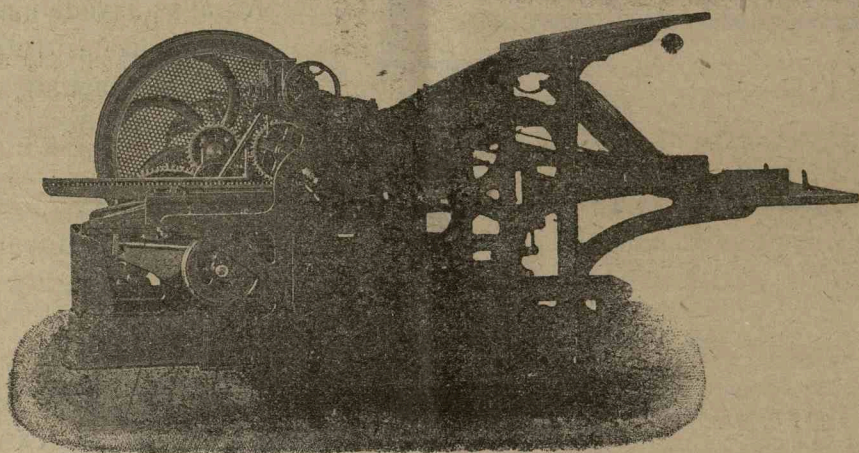
vilamos erőre berendezett,
modern betűkkel, diszítések-
kel és különböző gépekkel

==== dúsan felszerelt ====

könyvnyomtató és könyv-
kötő intézete,

könyv- és újságkiadó vállalata

Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Készít mindenféle könyvnyomdai
munkát a legegyszerűbbtől a leg-
diszesebb kivitelig minimális ár-
==== számitással. ====

Községi, körjegyzői, egyházi, tanügyi,
ügyvédi, pégrehajtói és magánügyi
kész nyomtatványok székelyföldi leg-
nagyobb raktára.

Vidéki megkeresésre azon-
nal válaszol. Költségjegy-
zékkel díjtalanul szolgál.

Telefon 15. sz.

Telefon 15. sz.